

Мальшко Е. О.

Харьковский национальный экономический университет
имени Семена Кузнеця

КРИПТОВАЛЮТА КАК ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПРОДУКТ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ

Резюме

Рассмотрено сущность криптовалют, их риски и перспективы развития в Украине. Исследовано информационное и нормативно-правовое обеспечение электронных денег. Выделены преимущества и недостатки криптовалюты. Освещены перспективы инвестирования в криптовалюты. Указаны перспективы дальнейшего развития криптовалюты.

Ключевые слова: криптовалюта, биткойны, электронные деньги, майнинг, риски, доход.

Malyshko Y. O.

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

CURRENCY AS A INVESTMENT PRODUCT INNOVATIVE ECONOMICS

Summary

The essence of cryptovolumes, their risks and prospects of development in Ukraine are considered. The information and normative and legal support of electronic money is investigated. The advantages and disadvantages of cryptography are highlighted. Prospects for investing in crypto currencies are highlighted. Prospects for the further development of cryptography are specified.

Key words: cryptic currency, bitcoins, electronic money, property, risks, income.

УДК 336.22:352

Нікітішин А. О.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО РЕГУЛЮВАННЯ ФІСКАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

Пропонується застосовувати системно-синергетичний підхід під час регулювання фіскального потенціалу місцевих податків та зборів, що передбачає розроблення та реалізацію інституціонально-синергетичної моделі організаційно-економічного механізму взаємодії між органами Державної фіскальної служби України загальнодержавного, регіонального і місцевого рівня та органами місцевого самоврядування, що дозволить збільшити дохідну частину місцевого бюджету з урахуванням міжрегіональної податкової конкуренції. Це сприяє одночасному розв'язанню проблем соціально-економічного розвитку територіальних громад на основі забезпечення додаткових податкових надходжень до місцевих бюджетів і сприятливого бізнес-клімату.

Ключові слова: місцеві податки і збори, доходи місцевих бюджетів, фіскальний потенціал, податкове регулювання, системно-синергетичний підхід.

Постановка проблеми. Розвиток системи податкового регулювання соціально-економічного розвитку країни потребує застосування нових підходів до регулювання фіскального потенціалу податків та зборів на основі збалансування застосування фіскальної, економічної та соціальної функції, що дозволить створити передумови для покращення суспільного добробуту.

Одним із таких підходів до регулювання фіскального потенціалу місцевих податків та зборів може стати системно-синергетичний. Його застосування дозволяє посилити інституційні взаємозв'язки та взаємодії суб'єктів податкового регулювання, підвищити фіскальний потенціал місцевих податків та зборів – складника доходів місцевих бюджетів під час збереження сприятливого бізнес-клімату, що в результаті сприятиме підвищенню рівня соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання місцевих бюджетів, зокрема фіскального потенціалу місцевих податків та зборів, розкривалися у працях таких вітчизняних науковців: С. Бойко, О. Василюка, О. Дем'янчук, О. Кучабського, В. Кравченка,

І. Луїної, Т. Паєнтко, В. Письменного, Л. Тарангул, М. Тарасюка, І. Чугунова та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на достатній обсяг досліджень, ученими не обґрунтована необхідність використання системно-синергетичного підходу до регулювання фіскального потенціалу місцевого оподаткування.

Метою статті є обґрунтування необхідності застосування системно-синергетичного підходу у регулюванні фіскального потенціалу місцевих податків та зборів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «потенціал» походить від латинського слова «potentia», тобто можливості, наявні сили, запаси, засоби, що можуть бути використані. Саме поняття «потенціал» в економічній літературі розглядається у двох аспектах:

– як засоби, запаси, джерела, які є в наявності та можуть бути мобілізовані, приведені в дію, використані для досягнення певної мети, здійснення плану, вирішення будь-якого завдання;

– як можливість окремої особи, суспільства, держави в цілому в певній сфері [1].

В економічній енциклопедії за редакцією С. Мочерного є таке визначення: «Потенціал – наявні в економічного суб'єкта ресурси, їх оптимальна структура та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети» [2, с. 13].

Таким чином, фінансовий потенціал місцевих податків та зборів – це потенційна сума їх надходжень до місцевого бюджету територіальних громад, яку можна адмініструвати фінансовими органами при діючих умовах оподаткування, що встановлюються на загальнодержавному та місцевому рівнях, ураховуючи інтереси держави та їх платників.

Рівень повноти використання органами місцевого самоврядування фінансового потенціалу податкової системи є важливим показником ефективності формування бюджетних ресурсів на місцевому рівні за рахунок наявних податкових джерел [3]. Фінансовий потенціал податкової системи Д. Б'юкенен та Р. Масгрейв пропонують оцінювати так:

$$C = \sum_{i=1}^n (t_{si} \times B_i),$$

де t_{si} – стандартна ставка i -го податку ($i=1\dots n$);
 B_i – податкова база i -го податку [4, с. 84].

Таким чином, фінансовий потенціал системи місцевих податків та зборів лежить у площині регулювання стандартної ставки певного місцевого податку чи збору. В умовах діючих положень Податкового кодексу України (станом на 01.04.2018 р.) можливості для податкового регулювання фінансового потенціалу територіальних громад визначатимуться такими співвідношеннями для:

– податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки: $0\% \geq t_{si} \leq 1,5\%$ розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 квадратний метр бази оподаткування;

– збору за місця для паркування транспортних засобів: $0\% \geq t_{si} \leq 0,075\%$ мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року за 1 квадратний метр бази оподаткування;

– туристичного збору: $0,5\% \geq t_{si} \leq 1\%$ до бази справляння збору;

– першої групи платників єдиного податку: $0\% \geq t_{si} \leq 10\%$ розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року;

– другої групи платників єдиного податку: $0\% \geq t_{si} \leq 20\%$ розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;

– земельного податку (за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено): $0\% \geq t_{si} \leq 3\%$ від їх нормативної грошової оцінки;

– орендної плати: $t_{si} \leq 12\%$ від нормативної грошової оцінки земельної ділянки.

Органи місцевого самоврядування наділені повноваженнями самостійно визначати певний перелік місцевих податків та зборів, межі їх граничних розмірів ставок, впливаючи на фінансовий потенціал у межах відповідних територіальних громад. На основі даних рейтингу легкості ведення бізнесу «Regional Doing Business» визначимо можливості для регулювання фінансового потенціалу місцевих податків та зборів [5].

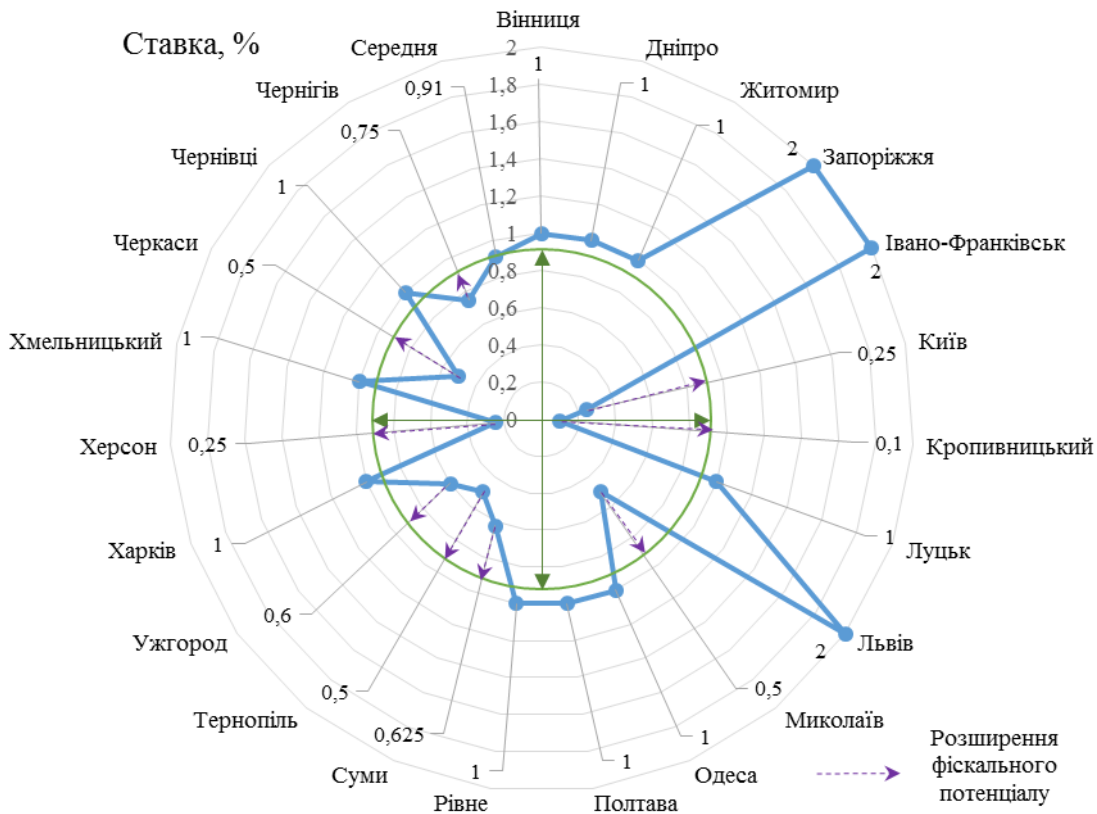

Рис. 1. Ставки податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки в містах обласних центрів та розширення їх фінансового потенціалу до середнього рівня

Джерело: складено автором на основі [5]

Відповідно до даних рисунку 1, у податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки, спостерігається значна диференціація ставок оподаткування в розрізі обласних центрів України: від максимальної ставки (2%) у Запоріжжі, Івано-Франківську та Львові до мінімальної (0,1%) у Кропивницькому при середній ставці податку по усіх таких містах 0,91%.

Таким чином, значна кількість місцевих бюджетів обласних центрів має певні резерви збільшення фіскального потенціалу по податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за рахунок збільшення ставки до рівня середньої, враховуючи міжрегіональну податкову конкуренцію. Найбільші можливості для розширення фіскального потенціалу за рахунок регулювання ставки податку до рівня середнього мають органи місцевого самоврядування Києва, Кропивницького та Херсона.

Органи місцевого самоврядування Львова, Івано-Франківська та Запоріжжя максимально використовують фіскальний потенціал податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки, прийнявши максимальну ставку, визначену Податковим кодексом України.

За земельним податком середня ставка у обласних центрах становить 1,46% (рис. 2).

У наступних містах ставки цього податку (за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено) є меншими, що свідчить про певні резерви для збільшення доходів місцевих бюджетів, а саме: Вінниці, Житомира, Івано-Франківська, Луцька, Львова, Миколаєва, Одеси, Полтави, Рівного, Ужгорода, Хмельницького, Черкас та Чернігова.

Найбільші резерви розширення фіскального потенціалу місцевих бюджетів має орган місце-

вого самоврядування Кропивницького при ставці земельного податку 0,3% та Чернівців – 0,9%.

У дев'яти обласних центрах України ставки орендної плати, встановлені органами місцевого самоврядування, є нижчими від середньої (6,95%). У Житомирі, Львові, Миколаєві, Рівному, Сумах, Ужгороді, Харкові, Чернівцях та Чернігові ставка орендної плати встановлена у мінімальному розмірі (3%), що призводить до певних втрат бюджетних доходів (рис. 3).

У шести обласних центрах (Вінниці, Києві, Луцьку, Тернополі, Хмельницькому, Черкасах) ставки орендної плати за землю максимальні – 12%, що свідчить про повне виконання органами місцевого самоврядування повноважень, наданих Податковим кодексом України, та задіяння фіскальної функції місцевого оподаткування.

У 2017 р. всі органи місцевого самоврядування міст обласних центрів прийняли максимальні ставки туристичного збору та єдиного податку першої групи.

Аналізуючи рішення органів місцевого самоврядування про встановлення ставок єдиного податку другої групи, варто вказати на наявність певних резервів для його збільшення до бюджетів Одеси, Харкова та Тернополя. У всіх інших обласних центрах України ставки єдиного податку другої групи були встановлені в максимальному розмірі – 20% (рис. 4).

Таким чином, орган місцевого самоврядування м. Суми має можливість збільшити низький фіскальний потенціал діючих ставок місцевих податків та зборів з податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки на 0,29 в. п., земельному податку – 0,46 в. п., орендній платі – 3,95 в. п., єдиному податку 2 групи – 8,40 в. п., через регулювання розмірів до рівня середніх (табл. 1).

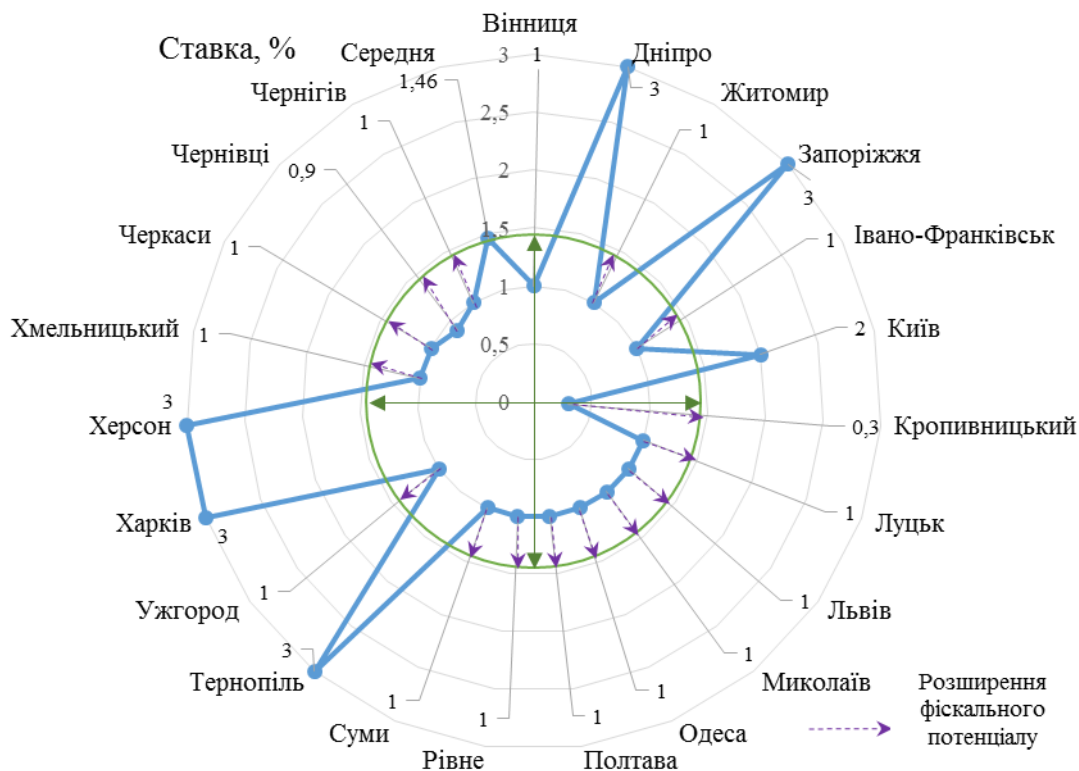

Рис. 2. Ставки земельного податку в містах обласних центрів та розширення їх фіскального потенціалу до середнього рівня

Джерело: складено автором на основі [5]

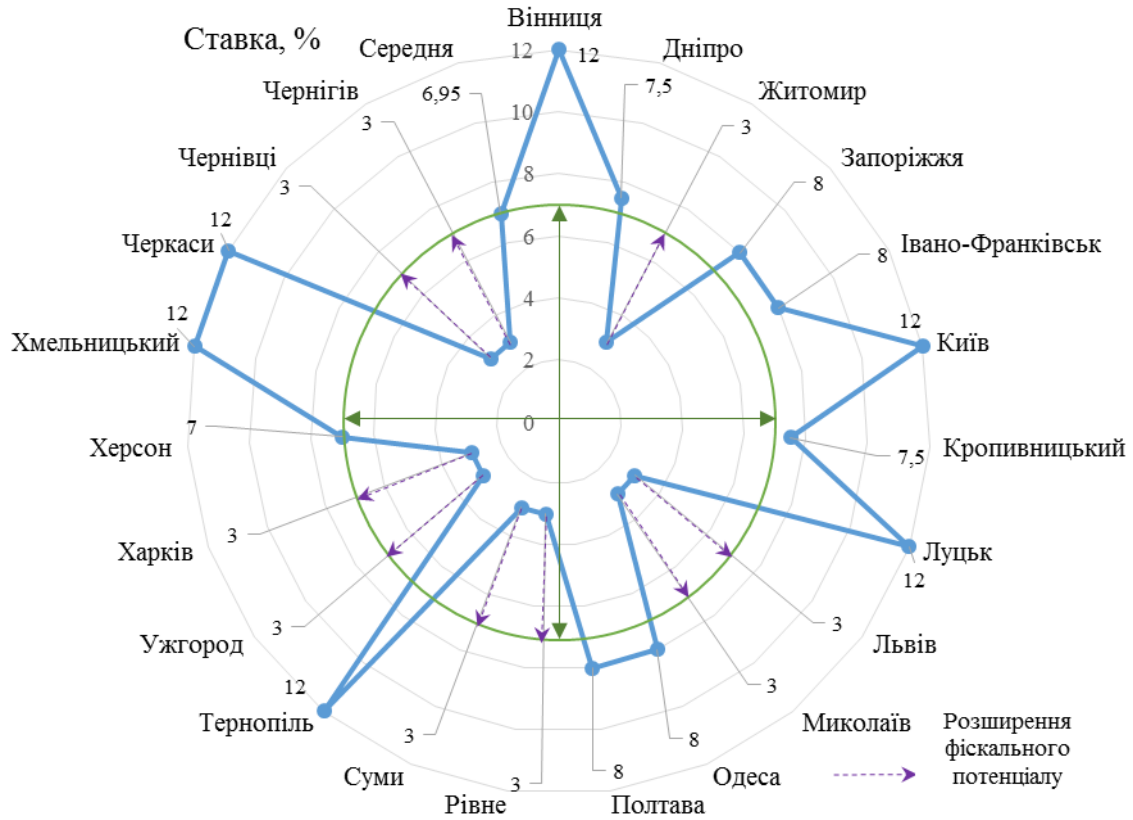

Рис. 3. Ставки орендної плати за землю в містах обласних центрів та розширення їх фіскального потенціалу до середнього рівня

Джерело: складено автором на основі [5]

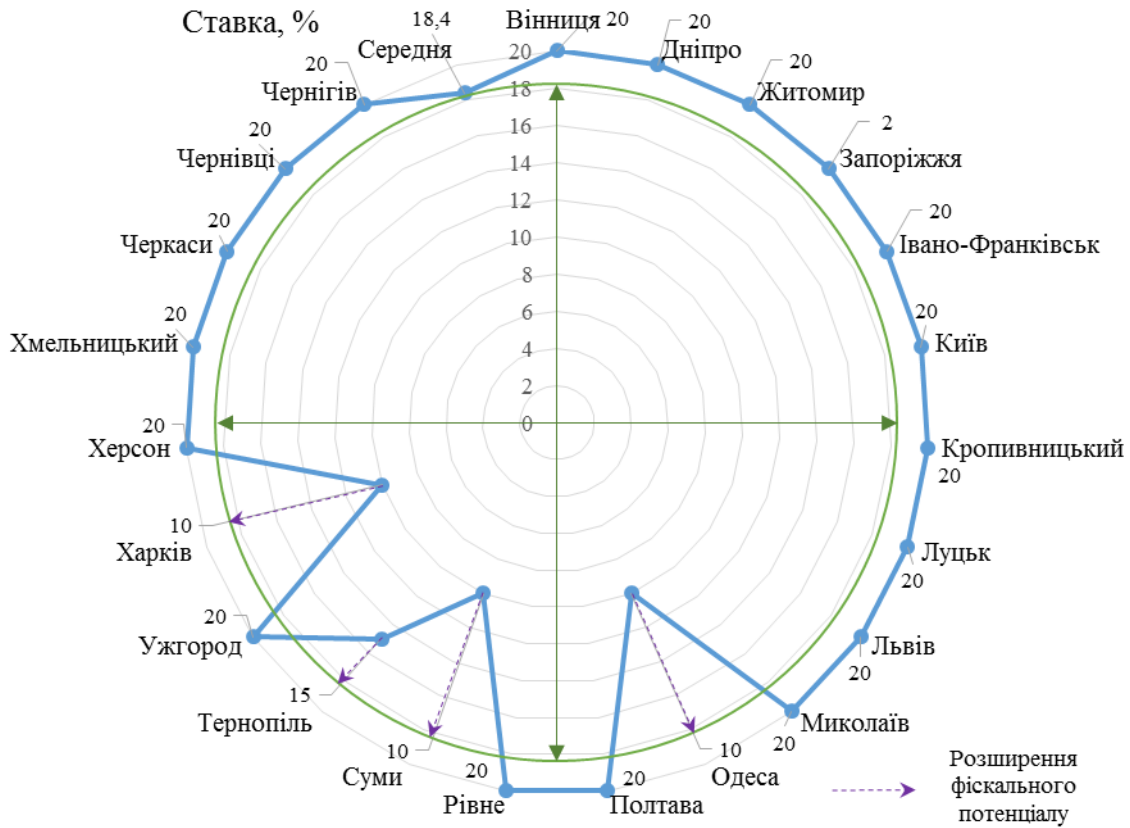

Рис. 4. Ставки єдиного податку другої групи в містах обласних центрів та розширення їх фіскального потенціалу до середнього рівня

Джерело: складено автором на основі [5]

Таблиця 1

Збільшення фіскального потенціалу діючих ставок місцевих податків та зборів через регулювання їх розмірів до рівня середніх в обласних центрах України в умовах 2017 року, в. п.

Місце в ранзі	Обласні центри	Збільшення фіскального потенціалу діючої ставки через регулювання її розмірів до рівня середньої, в. п.				
		Податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки	Земельному податку	Орендній платі	Єдиному податку 2 групи	Всього за місцевими податками і зборами
1	Суми	0,29	0,46	3,95	8,40	13,10
2	Харків	–	–	3,95	8,40	12,35
3	Одеса	–	0,46	–	8,40	8,86
4	Миколаїв	0,41	0,46	3,95	–	4,82
5	Ужгород	0,31	0,46	3,95	–	4,72
6	Чернігів	0,16	0,46	3,95	–	4,57
7	Чернівці	–	0,56	3,95	–	4,51
8	Житомир	–	0,46	3,95	–	4,41
8	Львів	–	0,46	3,95	–	4,41
8	Рівне	–	0,46	3,95	–	4,41
9	Тернопіль	0,41	–	–	3,40	3,81
10	Кропивницький	0,81	1,16	–	–	1,97
11	Черкаси	0,41	0,46	–	–	0,87
12	Київ	0,66	–	–	–	0,66
12	Херсон	0,66	–	–	–	0,66
13	Вінниця	–	0,46	–	–	0,46
13	Івано-Франківськ	–	0,46	–	–	0,46
13	Луцьк	–	0,46	–	–	0,46
13	Полтава	–	0,46	–	–	0,46
13	Хмельницький	–	0,46	–	–	0,46
14	Запоріжжя	–	–	–	–	–
14	Дніпро	–	–	–	–	–

Джерело: розраховано та побудовано автором

Таблиця 2

Потенційне збільшення надходжень місцевих податків та зборів через регулювання розмірів їх ставок до рівня середніх в обласних центрах України в умовах 2017 року, разів

Обласні центри	Потенційне збільшення надходжень до місцевого бюджету, разів			
	Податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки	Земельному податку	Орендній платі	Єдиному податку 2 групи
Вінниця	–	1,5	–	–
Дніпро	–	–	–	–
Житомир	–	1,5	2,3	–
Запоріжжя	–	–	–	–
Івано-Франківськ	–	1,5	–	–
Київ	3,7	–	–	–
Кропивницький	9,1	4,9	–	–
Луцьк	–	1,5	–	–
Львів	–	1,5	2,3	–
Миколаїв	1,8	1,5	2,3	–
Одеса	–	1,5	–	1,8
Полтава	–	1,5	–	–
Рівне	–	1,5	2,3	–
Суми	1,5	1,5	2,3	1,8
Тернопіль	1,8	–	–	1,2
Ужгород	1,5	1,5	2,3	–
Харків	–	–	2,3	1,8
Херсон	3,7	–	–	–
Хмельницький	–	1,5	–	–
Черкаси	1,8	1,5	–	–
Чернівці	–	1,6	2,3	–
Чернігів	1,2	1,5	2,3	–

Джерело: розраховано та побудовано автором

У Запоріжжі та Дніпрі органами місцевого самоврядування прийняті ставки місцевих податків та зборів, які перевищують середні, а тому їх збільшення може мати наслідком погіршення бізнес-клімату.

Найбільше розширення фіскального потенціалу за умови зростання ставок податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки до рівня середньої по обласних центрах, можливо досягти у Кропивницькому у 9,1 разів, Києві – 3,7, м. Херсоні – 3,7, м. Миколаєві, м. Тернополі та Черкасах – 1,8 (табл. 2).

Відповідно до даних табл. 2, найбільше потенційне збільшення надходжень до місцевого бюджету із земельного податку через регулювання розміру його ставки до рівня середньої може бути досягнуте органами місцевого самоврядування Кропивницького у 4,9 разів, а найменше у Херсоні – 0,5. Щодо орендної платі збільшення у 2,3 разів по Житомиру, Львову, Миколаєву, Рівному, Сумах, Ужгороду, Харкову, Чернівцях, Чернігову. У єдиному податку 2 групи у 1,8 разів по Сумах, Харкову, Одесі та у 1,2 по Тернополю.

Використовуючи економічну теорію маржиналізму та її найважливіший елемент – граничні величини, визначимо вплив регулювання ставки податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки до рівня середньої на доходи місцевих бюджетів у обласних центрах з урахуванням збереження регіонального бізнес-клімату (рис. 5).

Нами встановлено, що найбільший ефект у вигляді розширення фіскального потенціалу податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки простежується по Кропивницькому: збільшення ставки податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки на 0,81 в. п. до рівня середньої матиме наслідком збільшення надходжень у 9,1 разів (збільшення органом місцевого самоврядування ставки податку лише на 0,1 в. п. призведе до зростання доходів

у 1,1 разів). Значний ефект від збільшення фіскального потенціалу податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки може бути досягнутий у Чернігові, Херсоні, Києві, Сумах, найменший – у Миколаєві, Тернополі та Черкасах.

Системно-синергетичний підхід до податкового регулювання розмірів ставок місцевих податків та зборів дозволяє максимізувати бюджетні надходження у врахуванні бізнес інтересів платників податків. Такий підхід до встановлення ставок місцевих податків та зборів і підтримки бізнес-клімату демонструють органи місцевого самоврядування Вінниці, Дніпра, Житомира, Луцька, Одеси, Полтави, Рівного, Харкова, Хмельницького, Чернівців та Чернігова у податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки; Дніпра, Запоріжжя, Івано-Франківська, Кропивницького, Одеси, Полтави, Херсона – орендній платі за земельну ділянку; Тернополя – єдиному податку 2 групи.

Системно-синергетичний підхід до використання фіскальної та економічної функції місцевого оподаткування дозволяє забезпечити достатні доходи місцевих бюджетів без відчутного негативного впливу на бізнес середовище обласного центру, сприятиме визначеності під час реалізації бюджетно-податкового регулювання у середньо- та довгостроковій перспективі (табл. 3).

Фіскальний підхід ставить збільшення бюджетних надходжень в основу податкового регулювання ставок місцевого оподаткування. Він є характерним для туристичного збору та єдиного податку першої групи: в усіх досліджуваних містах органами місцевого самоврядування прийняті максимальні ставки.

Економічний підхід дозволяє створювати найсприятливіший бізнес-клімат у межах територій органів місцевого самоврядування, не ставлячи за мету максимальне наповнення місцевого бюджету. Такий підхід демонструють органи місцевого самоврядування Миколаєва, Ужгорода та Чернігова.

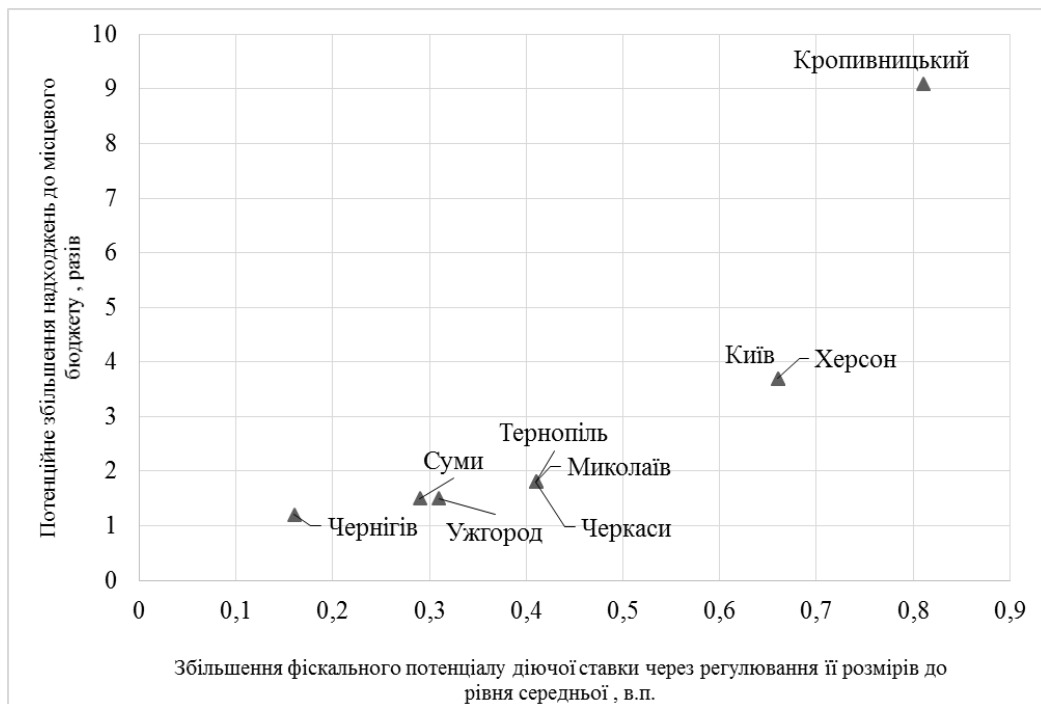

Рис. 5. Залежність між збільшенням фіскального потенціалу діючої ставки податку на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки та потенційним збільшенням його надходжень до місцевого бюджету

Джерело: розраховано та побудовано автором

Підходи до регулювання органами місцевого самоврядування ставок місцевих податків та зборів в обласних центрах України в умовах 2017 року

Назва місцевого податку/ збору	Назва підходу		
	Системно-синергетичний	Фіскальний	Економічний
Податок на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки	Вінниці, Дніпра, Житомира, Луцька, Одеси, Полтави, Рівного, Харкова, Хмельницького, Чернівців, Чернігова	Запоріжжя, Івано- Франківська, Львова	Києва, Кропивницького, Миколаєва, Тернополя, Ужгорода, Херсона, Черкас, Чернігова
Туристичний збір	–	Вінниці, Дніпра, Житомира, Запоріжжя, Івано-Франківська, Кропивницького, Луцька, Львова, Києва, Миколаєва, Одеси, Полтави, Рівного, Тернополя, Ужгорода, Харкова, Херсона, Хмельницького, Черкас, Чернівців, Чернігова	–
Земельний податок	–	Дніпра, Запоріжжя, Києва, Тернополя, Харкова, Херсона	Вінниці, Житомира, Івано-Франківська, Кропивницького, Луцька, Львова, Миколаєва, Одеси, Полтави, Рівного, Ужгорода, Хмельницького, Черкас, Чернівців, Чернігова
Орендна плата за земельну ділянку	Дніпра, Запоріжжя, Івано-Франківська, Кропивницького, Одеси, Полтави, Херсона	Вінниці, Києва, Луцька, Тернополя, Хмельницького, Черкас	Житомира, Львова, Миколаєва, Рівного, Ужгорода, Харкова, Чернівців, Чернігова
Єдиний податок 1 група	–	Вінниці, Дніпра, Житомира, Запоріжжя, Івано-Франківська, Кропивницького, Луцька, Львова, Києва, Миколаєва, Одеси, Полтави, Рівного, Тернополя, Ужгорода, Харкова, Херсона, Хмельницького, Черкас, Чернівців, Чернігова	–
Єдиний податок 2 група	Тернополя	Вінниці, Дніпра, Житомира, Запоріжжя, Івано-Франківська, Кропивницького, Луцька, Львова, Києва, Миколаєва, Полтави, Рівного, Ужгорода, Херсона, Хмельницького, Черкас, Чернівців, Чернігова	Одеси, Харкова

Джерело: побудовано автором

Із метою розширення фіскального потенціалу місцевих податків та зборів (як одного з основних джерел дохідної частини місцевих бюджетів) необхідно забезпечити взаємодію органів Державної фіскальної служби України на всіх рівнях та місцевих рад на основі системно-синергетичного підходу, що дозволить підвищити самостійність і фінансову незалежність органів місцевого самоврядування (рис. 6).

Така інституціонально-синергетична модель організаційно-економічного механізму співпраці органів Державної фіскальної служби України та місцевих рад у процесі регулювання фіскального потенціалу місцевих податків та зборів дозволить посилити фіскальні ефекти від їхньої взаємодії, без відчутного негативного впливу на їх платників. Системність передбачає застосування регулюючими суб'єктами наданих законодавством повноважень та можливих інструментів правового, фінансового, інформаційного й організаційного характеру з метою забезпечення розширення фіскального потенціалу місцевих податків та зборів, що досягається на основі механізму інституційного взаємозв'язку та взаємодії усіх учасників процесу податкового регулювання.

В основі системного підходу до податкового регулювання закладені такі принципи:

1) цілісності, коли кожен податок і збір розглядається великою та складною системою одночасно (як елемент загальної податкової системи);

2) ієрархічності, за якою є наявність двох підсистем: керуючої (органи Державної фіскальної служби України) і керованої (органи місцевого самоврядування);

3) структуризації, що дозволяє аналізувати елементи системи податкового регулювання та їх взаємозв'язки у межах конкретної організаційної структури.

Запропонована інституціонально-синергетична модель побудована на сукупності внутрішніх та зовнішніх взаємозв'язків учасників системи податкового регулювання місцевих податків та зборів, у результаті яких у них з'являються нові фіскальні можливості, показує важливість кооперативних процесів, покладених в основу розвитку системи таких податків та зборів. Це забезпечує досягнення консолідованого синергетичного ефекту на основі наявності зворотних зв'язків у системі податкового регулювання фіскального потенціалу місцевих податків та зборів, що дозволяє збільшити доходи місцевих бюджетів у таких податках і зборах під час збереження сприятливого бізнес-клімату, а також підвищити рівень соціально-економічного розвитку територіальних громад.

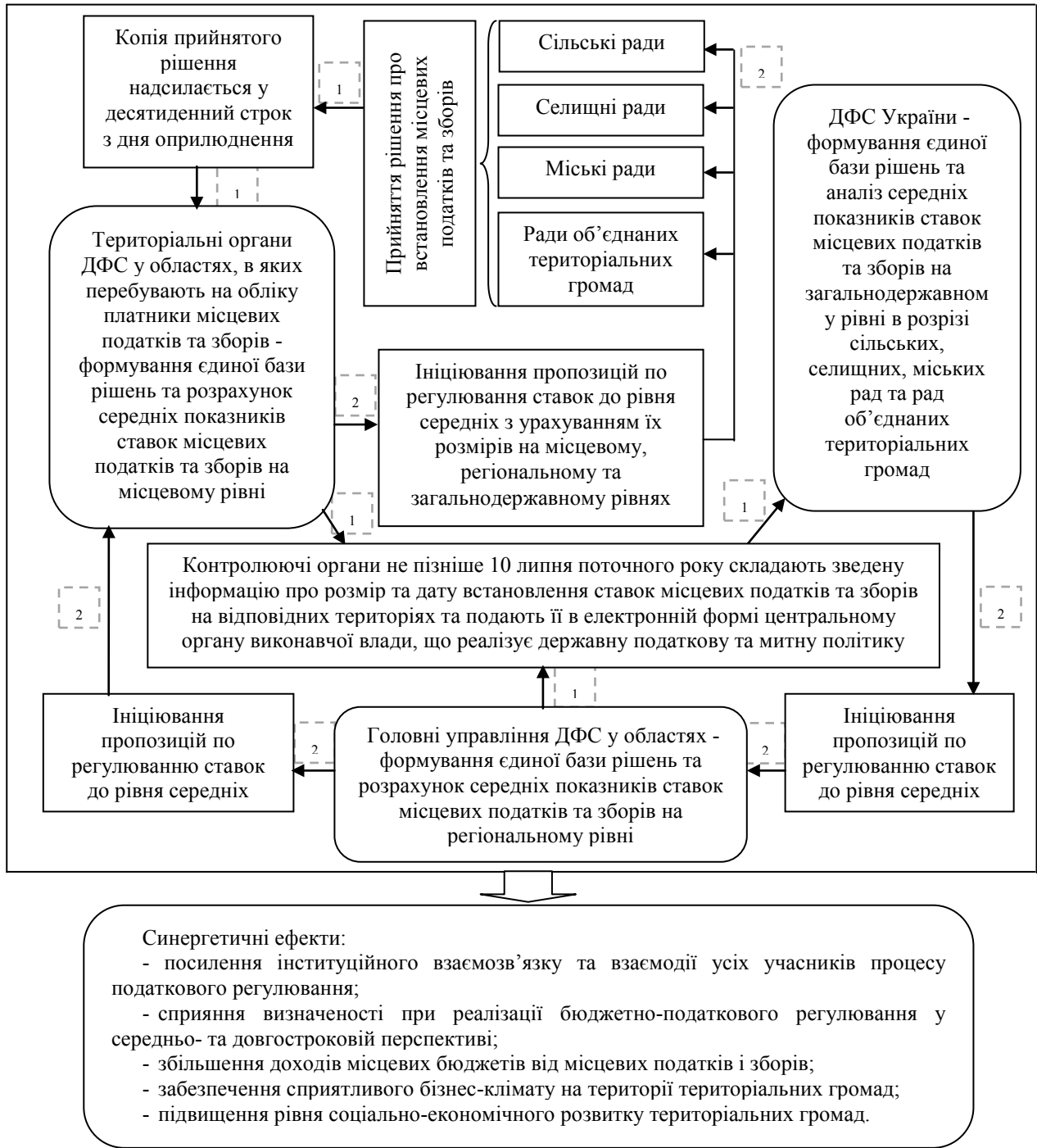

Рис. 6. Інституціонально-синергетична модель організаційно-економічного механізму взаємодії органів Державної фіскальної служби України та місцевих рад у процесі регулювання фіскального потенціалу місцевих податків та зборів

Примітка: 1 – прямі зв'язки, 2 – зворотні зв'язки.
 Джерело: побудовано автором

Висновки. Отже, необхідно застосовувати системно-синергетичний підхід у регулюванні фіскального потенціалу місцевих податків та зборів, що передбачає розроблення та реалізацію інституціонально-синергетичної моделі організаційно-економічного механізму взаємодії між органами Державної фіскальної служби України загальнодержавного, регіонального і місцевого рівня та органами місцевого самоврядування, що дозволить збільшити дохідну частину місцевого бюджету з урахуванням міжрегіональної податкової конкуренції. Це сприяє одночасному розв'язанню проблем соціально-еконо-

мічного розвитку територіальних громад на основі забезпечення додаткових податкових надходжень до місцевих бюджетів і сприятливого бізнес-клімату, визначеності у реалізації бюджетно-податкового регулювання у середньо- та довгостроковій перспективі. Залишаються відкритими питання пошуку механізмів розширення доходної бази місцевих бюджетів за допомогою рентної плати, що є перспективним напрямом подальших наукових досліджень у зв'язку з проголошенням курсу на децентралізацію влади та необхідністю зростання ролі природних ресурсів у розвитку територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Большой экономический словарь / Под ред. А. Азрилияна. 4-е изд., доп. и перераб. Москва: Институт новой экономики, 1999. 1248 с.
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах / Редкол.: С. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. Т. 3. 952 с.
3. Нікітишин А. Податкові надходження як складова доходів місцевих бюджетів. Вісник ОНУ. Економіка. 2016. Т. 21. Вип. 2. С. 156–159.
4. Б'юкенен Дж., Масгрейв Р. Суспільні фінанси і суспільний вибір: два протилежні бачення держави: пер. з англ. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. 175 с.
5. Легкість ведення бізнесу (Regional Doing Business). URL: <http://sup.org.ua/uploads/2017/10/a16c8eed596803f6376b3d17b6f0c62e.pdf>.

Никитишин А. О.

Винницький торгово-економічний інститут
Київського національного торгово-економічного університета

**СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД К РЕГУЛИРОВАНИЮ
ФИСКАЛЬНОГО ПОТЕНЦИАЛА МЕСТНЫХ НАЛОГОВ И СБОРОВ**

Резюме

Предлагается применять системно-синергетический подход при регулировании фискального потенциала местных налогов и сборов, который предусматривает разработку и реализацию институционально-синергетической модели организационно-экономического механизма взаимодействия между органами Государственной фискальной службы Украины общегосударственного, регионального и местного уровня и органами местного самоуправления, что позволит увеличить доходную часть местного бюджета с учетом межрегиональной налоговой конкуренции. Это способствует одновременному решению проблем социально-экономического развития территориальных общин на основе обеспечения дополнительных налоговых поступлений в местные бюджеты и благоприятного бизнес-климата.

Ключевые слова: местные налоги и сборы, доходы местных бюджетов, фискальный потенциал, налоговое регулирование, системно-синергетический подход.

Nikitishin A. O.

Vinnitsa Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics

**SYSTEM-SYNERGETIC APPROACH TO THE REGULATION
OF FISCAL POTENTIAL OF LOCAL TAXES AND FEES**

Summary

It is suggested to apply a system-synergetic approach in regulating the fiscal potential of local taxes and fees, which involves the development and implementation of an institutional and synergetic model of the organizational and economic mechanism of interaction between the bodies of the State fiscal service of Ukraine at the national, regional and local levels and local self-government bodies, which will increase the revenue of the local budget, taking into account inter-regional tax competition. It simultaneously contributes to solving the problems of socio-economic development of local communities on the basis of providing additional tax revenues to the local budgets and creating a favorable business climate.

Key words: local taxes and fees, local budget revenues, fiscal potential, tax regulation, system-synergetic approach.